

Piotr Kowolik

"Świat wartości dzieci kończących edukację przedszkolną", Krystyna Żuchelkowska, Bydgoszcz 2012 :
[recenzja]

Nauczyciel i Szkoła 1 (53), 281-283

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr KOWOLIK

Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hlonda
w Mysłowicach

Recenzja książki: Krystyna Żuchelkowska
*Świat wartości dzieci kończących edukację
przedszkolną*. Wydawnictwo Uniwersytetu
Kazimierza Wielkiego. Bydgoszcz 2012, ss. 206.

Jedynym z celów edukacji przedszkolnej jest budowanie systemu wartości i wychowanie dzieci tak, żeby lepiej orientowały się w tym, co jest dobre, a co złe. Cel ten jest konkretyzowany we wszystkich obszarach edukacyjnych, a jego realizacja odbywa się w kontekście społecznych oddziaływań poprzez poczynania pedagogiczne nauczyciela. Fundamentem na drodze do odkrywania wartości są doświadczenia kilkulatek wyniesione z domu rodzinnego i nabywane w przedszkolu.

Zorientowanie edukacji przedszkolnej na potrzeby dziecka, na niego samego i jego miejsce w otaczającej rzeczywistości sprawia, że proces wychowawczo-dydaktyczny w przedszkolu wzbogacony jest wprowadzeniem kilkulatek w świat wartości.

Recenzowana książka K. Żuchelkowskiej w pierwszych czterech rozdziałach ukazuje rozważania teoretyczne pracy, rozdział piąty ma charakter metodologiczny, a szósty empiryczny. Pozycja ma charakter rozprawy empirycznej.

Problematyka książki zawiera wstęp, uogólnienia i wnioski z badań, zakończenie, bibliografię (83 pozycje), streszczenie w języku angielskim.

W problematykę pracy wprowadza rozdział pierwszy zatytułowany *Edukacja przedszkolna w nowym modelu społeczeństwa* (s. 13-27), który ukazuje konieczność unowocześnienia i doskonalenia edukacji przedszkolnej w nowym modelu społeczeństwa, jakim jest społeczeństwo informacyjne. Autorka powołuje się na słowa Waldemara Furmanka, Danuty Waloszek, Katarzyny Olbrycht,

Elżbiety Gaweł-Luty, Kazimierza Denka i Inetty Nowosad. Autorzy ci uważają, że edukacja winna być oparta na zasadach takich, jak:

- zasada tworzenia wiedzy w konkretnych warunkach,
- zasada kreatywności i działań twórczych,
- zasada systematycznego doskonalenia się i zdobywania wiedzy przez całe życie,
- zasada ubogacania treści typowych sytuacji edukacyjnych (s. 18).

Dobrze byłoby organizację edukacji przedszkolnej oprzeć na innych zasadach wynikających z koncepcji ułożonych w cywilizacyjnym i kulturowym dorobku człowieka. Na uwagę zasługują takie zasady, jak:

- uwzględniania indywidualnej linii rozwojowej dziecka,
- konstruowania wiedzy przez dziecko,
- wspierania dziecięcej ciekawości świata,
- wielokulturowego wychowania (s. 20).

Poczynania pedagogiczne nauczycieli przedszkoli należałoby ukierunkować na uczenie kilkulatków wartości oraz procesów ich przemian w dynamice zmieniającej się rzeczywistości.

Rozdział drugi nosi tytuł *Problematyka wartości w świetle literatury przedmiotu* (s. 29-71). Autorka zastanawia się nad przyczynami zainteresowania wartościami w edukacji przedszkolnej i szkolnej. Definiuje samo pojęcie wartości w ujęciu: filozoficznym, psychologicznym, socjologicznym, w kulturze i naukach o edukacji. Charakteryzuje źródła wartości w nurcie naturalistycznym, naturalistyczno-humanistycznym i nurcie społeczno-humanistycznym (s. 39). Przytacza wyodrębnione wartości od najniższych do najwyższych według Maxa Schelera: hedonistyczne, witalne, estetyczne, poznawcze, moralne, święte, oraz innych autorów: Milтона Rokeacha, Stanisława Ossowskiego, Andrei Folkierskiej, Wojciecha Pasterniaka, Krystyny Ostrowskiej i Czesława Banacha. Wymienia funkcje wartości: integrująca motywację; orientacyjna, metodyczna; socjalizacyjna, gratyfikacji. K. Żuchelkowska dokonała klasyfikacji wartości dostosowując im odpowiednie techniki oraz zaprezentowała niektóre wyniki badań nad światem wartości młodszego i starszego pokolenia.

Na treść rozdziału trzeciego i zatytułowanego; *Nośniki wartości i ich charakterystyka* (s. 73-96), składa się omówienie takich nośników: język, wzór osobowy nauczyciela i rodziców, media elektroniczne, utwory literackie.

Rozdział czwarty – *Wprowadzenie dzieci przedszkolnych w świat wartości* (s. 97-147) ma charakter metodyczny. Ukazano w nim działania pedagogiczne jakie winien podejmować nauczyciel, by nauczyć dzieci rozpoznawać, rozumieć, akceptować i respektować wartości w różnych sytuacjach życiowych. Przedstawiono również autorski program wprowadzania dzieci przedszkolnych w świat wartości moralnych (zabawy, konkursy, konspekty zajęć dydaktycznych).

W rozdziale piątym – *Założenia badawcze* (s. 149-158) zaprezentowane zostały problemy badawcze (główny i szczegółowe), hipotezy robocze, zmienne, wskaźniki, scharakteryzowano wykorzystaną orientację badawczą. Badaniami objęto 300 dzieci kończących edukację przedszkolną z przedszkoli katolickich i publicznych zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Rozdział szósty zatytułowany *Wartości preferowane przez dzieci kończące edukację przedszkolną* (s. 159-194) prezentuje wyniki badań własnych w ujęciu tabelarycznym (4 tabele) i na wykresach (7 wykresów) oraz dokonano ich analizy jakościowej, zachowując przy tym odpowiednią proporcję między materiałem graficznym a tekstem.

K. Żuchelkowska przeprowadziła żmudne badania empiryczne. Ogólna wartość merytoryczna publikacji polega na tym, że daje dużo uporządkowanych informacji i prowokuje do dyskusji oraz pogłębienia spojrzenia czytelnika na wartości kształtujące osobowość małego dziecka, ukierunkowując jego działania i dążenia.

We *Wstępie* na s. 9 – (12 wiersz od dołu) podano informacje o tym, że w części końcowej znajduje się streszczenie w języku polskim – a tego brak, jest tylko w języku angielskim.

Praca podejmuje problematykę wprowadzania dzieci przedszkolnych w świat wartości, które w czasach współczesnych winny mieć znaczenie priorytetowe. Zawarte w niej treści z pewnością zainteresują nauczycieli przedszkoli, kandydatów do zawodu nauczycielskiego, pedagogów, psychologów i socjologów zajmujących się badaniem wartości. Mogą z niej także skorzystać rodzice przedszkolaków.